

Tabel 4. Investerings in dierenwelzijn, per type veehouderijonderneming per diercategorie

4A. Varkenshouderijonderneming – varkens (HD)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
Automatisch stro verstrekken	<p>Omschrijving Een automatisch stroverstrekkingsstelsel dat wordt toegepast in combinatie met een dicht vloergedeelte in het hok. Zoals omschreven in de MDV in 'Bijlage verrijkmateriaal varkens'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een automatisch stroverstrekkingsstelsel <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strooisel/stro 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2) – Geste en dragende zeugen (HD3) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Stroruif met automatische strovulling	<p>Omschrijving Tussen de 50 en 100 cm boven de vloer bevindt zich een voorraad vezelrijk organisch materiaal dat de varkens door openingen naar buiten kunnen trekken. Als er onder de ruif een bak of een stuk dichte vloer is dan ontstaat er ook een mogelijkheid om te wroeten. De ruif is voor ten minste 2 dieren tegelijk toegankelijk. Zoals omschreven in de MDV in 'Bijlage verrijkmateriaal varkens'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en montage van stroruiven met automatische strovulling <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> – Strooisel/stro 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2) – Geste en dragende zeugen (HD3) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Stroswing met automatische strovulling	<p>Omschrijving Een stroswing die bestaat uit een kunststof buis die in een hokafscheiding gemonteerd is en in de richting van beide hokken kan 'slingeren'. De buis wordt regelmatig met stro gevuld en varkens kunnen dit al wroetend aan de onderkant van de buis verkrijgen. Door de kunststof buis in hoogte te verstellen komt er makkelijker of moeilijker stro vrij uit de buis. Zoals omschreven in de MDV onder 'Bijlage verrijkmateriaal varkens'.</p> <p>Subsidiabel</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Geste en dragende zeugen (HD3) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)

4A. Varkenshouderijonderneming – varkens (HD)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
	<ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een stroswing met automatische strovulling <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strooisel/stro 	
Stro speelbak met automatische strovulling	<p>Omschrijving Een stroruif met een opvangbak voor gebruik van middellang tot lang stro en voorzien van kettingen en een houten balk (50 cm lang en ongeveer 10 cm diameter) horizontaal boven de opvangbak gehangen door middel van meerdere kettingen. Voor grotere varkens is deze balk ook kauwbaar zoals het balkje aan de ketting. Het stroverbruik is 10 tot 20 gram per dier per dag. Zoals omschreven in de MDV onder 'Bijlage verrijkingmaterialen varkens'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een stroruif <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strooisel/stro 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Guste en dragende zeugen (HD3) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Ruwvoer	<p>Omschrijving Het automatisch verstrekken van ruwvoer (anders dan stro). Dit kan bijvoorbeeld hooi, graskuil of mais zijn. Zoals omschreven in de MDV onder 'ruwvoer' en 'bijlage verrijkingmaterialen varkens'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een automatisch ruwvoerverstrekkingssysteem <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruwvoer 	<ul style="list-style-type: none"> – Guste en dragende zeugen (HD3)
Hoge druk verneveling van vocht	<p>Omschrijving Nevelkoeling onder het plafond om hittestress te voorkomen voordat de lucht de afdeling binnenkomt. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van nevelkoeling onder het plafond 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Pad cooling systeem	<p>Omschrijving Pad cooling is een systeem om de ingaande stallucht te bevochtigen en zo</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1)

4A. Varkenshouderijonderneming – varkens (HD)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
	<p>gevoelsmatig koeler aan te laten voelen. De inkomende lucht wordt door zogenaamde pad's (in de luchtinlaat van de stal) geleid en besproeid met water. Het water in de pad's verdampt in de passerende lucht, waardoor de temperatuur in de stal daalt. De luchtvochtigheid neemt iets toe waardoor, in combinatie met de koelere lucht, de dieren prettiger kunnen ademen. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een pad cooling systeem 	<ul style="list-style-type: none"> – Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2) – Guste en dragende zeugen (HD3) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Zelf bedienbare douche	<p>Omschrijving</p> <p>Een bedienbare douche die boven de roosters sproeit waarbij de dichte vloer niet bevochtigd wordt. Deze douche kan door de varkens in het hok zelf worden ingeschakeld, bijvoorbeeld met een drukplaat om hittestress te voorkomen. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een bedienbare douche 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Guste en dragende zeugen (HD3) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)
Besproeiingssysteem op klimaat computer	<p>Omschrijving</p> <p>Een automatische douche werkend op een temperatuursensor. Deze douche schakelt via de klimaatcomputer aan wanneer de temperatuur in de stal boven een bepaalde waarde komt om hittestress te voorkomen. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een automatische douche • Aanschaf en installatie van een temperatuursensor <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimaatcomputer 	<ul style="list-style-type: none"> – Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Guste en dragende zeugen (HD3) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)

4A. Varkenshouderijonderneming – varkens (HD)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
Koelelementen aan wand of in vloer	<p>Omschrijving Koelelementen om warmte aan de zeug te onttrekken. Vloerkoeling onder de zeug betekent dat in het dichte vloergedeelte van de ligplaats van de zeug koelelementen geplaatst zijn. Een koelelement aan de wand wordt zo gemonteerd dat de zeug de mogelijkheid heeft om ertegenaan te gaan liggen. Op deze manier kan hittestress voorkomen worden. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van koelelement(en)	<p>– Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2)</p>
Roterende borstel	<p>Omschrijving Een roterende borstel in ieder hok waar de varkens permanent toegang tot hebben (minimaal één borstel per 60 varkens). Als een schuurvoorziening uit twee delen bestaat is de onderste verticaal geplaatst en het bovenste deel schuin en minimaal 30 cm lang zodat het varken in staat is zowel de flank als de rug te schuren. Zoals omschreven in de MDV onder 'schuurvoorziening'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een roterende borstel	<p>– Guste en dragende zeugen (HD3)</p>
Daglichttoetreding	<p>Omschrijving Minimaal 3% directe daglichttoetreding, uitgaande van percentage van lichtdoorlatend oppervlak in muren en dak ten opzichte van het vloeroppervlak. Zoals omschreven in de MDV onder 'Directe daglichttoetreding'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van lichtdoorlatend materiaal	<p>– Gespeende biggen minder dan 25 kg (HD1) – Kraamzeugen (inclusief biggen tot spenen) (HD2) – Guste en dragende zeugen (HD3) – Dekberen van 7 maanden en ouder (HD4) – Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg meer en jonger dan 7 maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer (HD5)</p>

4B. Melkveehouderijonderneming – rundvee (HA)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
Automatische selectiepoort weidegang	<p>Omschrijving Een automatische selectiepoort met toegang tot (het kavelpad naar) de weide direct na de melkrobot en/of uitgang van de stal. Zoals omschreven in de MDV onder 'Weidegang voorzieningen'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een automatische selectiepoort	Melk- en kalfkoeien van 2 jaar en ouder (inclusief kalveren jonger dan 14 dagen) (HA1)
Ligboxen zonder kop- of schoftboom	<p>Omschrijving Een boxafscheiding/-begrenzing zonder kop- of schoftboom, zonder kop- en schoftboom, of minimaal één flexibel. Zoals omschreven in de MDV onder 'Ligboxpakket zonder kop- of schoftboom'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van box afscheiding/begrenzing • Demontage huidige box afscheiding/begrenzing <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demontage huidige ligboxen • Aanschaf nieuwe ligboxen	Melk- en kalfkoeien van 2 jaar en ouder (inclusief kalveren jonger dan 14 dagen) (HA1)
Matrassen / vloer ligbed	<p>Omschrijving De ligplaats wordt als volgt uitgevoerd: – Vloer ligbed met blijvende elasticiteit van ten minste 15 mm indrukking bij een belasting van 2.000 N per 75 cm² (DLG certificaat) OF – Waterbed of gelmatras met een DLG-test goed (++) bij de onderdelen vervormbaarheid en elasticiteit en minimaal 5 jaar garantie. OF – Dik ingestrooide ligbox (zoals zaagsel, stro of zand) met strooiselkering aan voor- en achterzijde van de box van minimaal 15 cm hoog (gemeten loodrecht vanaf de bodem). Als boxen in een dubbele rij liggen en aan de kopkant op elkaar aansluiten, is daar geen strooiselkering vereist. Zoals omschreven in de MDV onder 'Uitvoering ligplaats'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van vloer ligbedden • Aanschaf en installatie van waterbedden of (gel)matrassen • Aanschaf en installatie van een strooiselkering • Demontage huidige ligbox bedding <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strooisel	Melk- en kalfkoeien van 2 jaar en ouder (inclusief kalveren jonger dan 14 dagen) (HA1)

4B. Melkveehouderijonderneming – rundvee (HA)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Diercategorie
Dakisolatie	<ul style="list-style-type: none"> • Demontage huidige ligboxen • Aanschaf nieuwe ligboxen • De stal of plek waar de matrassen of waterbedden in komen <hr/> <p>Omschrijving Dakisolatie voor het gehele dak inclusief geïsoleerde lichtdoorlatende dakplaten met een R-waarde groter dan 3,0. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hitte-instraling'. Subsidiabel • Aanschaf en installatie van dakisolatie Niet subsidiabel • Demontage huidige isolatie</p>	Melk- en kalfkoeien van 2 jaar en ouder (inclusief kalveren jonger dan 14 dagen) (HA1)
Waterverneveling op het dak met nozzels	<p>Omschrijving Een watervernevelingssysteem met nozzels ten behoeve van waterverneveling op het dak die evenredig over het dak zijn verdeeld. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkomen hitte-instraling'. Subsidiabel • Aanschaf en installatie van watervernevelingssysteem met nozzels</p>	Melk- en kalfkoeien van 2 jaar en ouder (inclusief kalveren jonger dan 14 dagen) (HA1)

4C. Vleeskalverhouderijonderneming – rundvee (HA)

Diercategorie vleeskalveren jonger dan 1 jaar (HA3)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Subcategorie (MDV)
Vloerverwarming in ieder hok	<p>Omschrijving Vloerverwarming in alle hokken. De vloerverwarming dient ten minste aanwezig te zijn in het volledige gedeelte bedoeld als ligruimte. Zoals omschreven in de MDV onder 'verwarming ligplaats'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van vloerverwarming in ieder hok 	- Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok)
Ruimteverwarming boven de ligplaats	<p>Omschrijving Ruimteverwarming boven elke ligplaats. Bijvoorbeeld een IR-straler. Zoals omschreven in de MDV onder 'verwarming ligplaats'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van ruimteverwarming boven de ligplaats 	Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok)
Drinkbakje	<p>Omschrijving Aanwezigheid van een drinkbakje als drinkvoorziening. Uitgaande van 1 drinkplaats per 10 dieren. Zoals omschreven in de MDV onder 'Aanvullend drinkwater, onbeperkt beschikbaar'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van drinkwatervoorziening met drinkbakjes 	Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)
Nippel	<p>Omschrijving Aanwezigheid drinkvoorziening middels een nippel die in hoogte verstelbaar is. Uitgaande van 1 drinkplaats per 10 dieren. Zoals omschreven in de MDV onder 'Aanvullend drinkwater, onbeperkt beschikbaar'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van drinkwatervoorziening met nippels 	Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok)
Zelfroterende schuurborstel	<p>Omschrijving De aanwezigheid van een permanent toegankelijke zelfroterende schuurborstel in ieder hok uitgaande van 1 per 40 kalveren. Zoals omschreven in de MDV onder 'Schuren/lichaamsverzorging'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een zelfroterende schuurborstel 	Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)
Dakisolatie	<p>Omschrijving Dakisolatie voor het gehele dak inclusief geïsoleerde lichtdoorlatende dakplaten met</p>	Blank vleeskalveren

4C. Vleeskalverhouderijonderneming – rundvee (HA)

Diercategorie vleeskalveren jonger dan 1 jaar (HA3)

Dierenwelzijnsmaatregel	Omschrijving en subsidiabele kosten	Subcategorie (MDV)
	<p>een R-waarde groter dan 3 (voor rosé vleeskalveren (afmest)) of 3,5 (voor blank vleeskalveren en rosé vleeskalveren (opfok)). Zoals omschreven in de MDV onder 'Dakisolatie voor gehele dak'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van dakisolatie <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demontage huidige isolatie 	<p>Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)</p>
<p>Propeller/hangende ruimteventilator</p>	<p>Omschrijving Aanwezigheid van propeller(s) en ventilator(en) die evenredig over de stal worden verdeeld om te voorzien van extra luchtcirculatie. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkómen van hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van propeller(s) en ventilator(en) 	<p>Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)</p>
<p>Verneveling met nozzels</p>	<p>Omschrijving Aanwezigheid van een vernevelingssysteem met nozzels die via verneveling zorgen voor afkoeling. De verneveling dient direct te verdampen en mag niet als water op de vloer of op dieren terecht komen. Zoals omschreven in de MDV onder 'Voorkómen van hittestress'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een vernevelingssysteem met nozzels 	<p>Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)</p>
<p>Automatische ruwvoer-verstrekking</p>	<p>Omschrijving Aanwezigheid van volledig geautomatiseerde ruwvoerverstrekking. Zoals omschreven in de MDV onder 'Ruwvoerverstrekking blank/opfok rosé'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van een systeem dat automatisch ruwvoer verstrekt <p>Niet subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruwvoer 	<p>Blank vleeskalveren Rosé vleeskalveren (opfok) Rosé vleeskalveren (afmest)</p>
<p>Daglichttoetreding</p>	<p>Omschrijving Minimaal 5% directe daglichttoetreding, uitgaande van percentage van lichtdoorlatend oppervlak in muren en dak ten opzichte van het vloeroppervlak. Zoals omschreven in de MDV onder 'Directe daglichttoetreding'.</p> <p>Subsidiabel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie van lichtdoorlatend materiaal. 	